

VÕRU MUUSIKAKOOL
TAVAÕPPE VASKPUHKPILLIDE ÕPPEKAVA

1. EESMÄRGID

Klassikalise muusika tavaõppe õppekava rakendamine annab lastele ja noortele võimaluse saada ülevaatlik muusikaajaloo tundmine, elementaarne muusikaline kirjaoskus ja hea pillimänguoskus. Muusikaõpingute abil avardatakse õppurite silmaringi, hoitakse ja õhutatakse muusikahuvi, et aidata orienteeruda eri ajastute muusikastiilides, kontserdikülastaja ja harrastusmuusikuna.

Nominaalne õpiaeg kestab 6 aastat. Õppeaastas on 35 õppenädalat.

Maht tundides: 1 akadeemiline individuaaltund nädalas (õppeaastas 35 tundi)

2. ÕPPEAINETE LOETELU

Õppeained	noorem aste				vanem aste	
	I tase		II tase		III tase	
	1. aasta	2. aasta	1. aasta	2. aasta	1. aasta	2. aasta
vaskpuhkpill	1,5	1,5	1	1	1	1
solfedžo	1,5	1,5- 2	1	1	1	1
muusikalugu					1	1*
koosmusitseerimine			1*	1*	1*	1*
lisapill				0,5*	0,5*	0,5*

* valikaine

Õppeaine nimetus: VASKPUHKPILL

Õpetuse eesmärgid on õhutada armastust muusika vastu nii selle kuulaja kui esitajana. Kujundada õppuritel elementaarseid tehnilisi oskusi, võimaldamaks vaba eneseväljendust muusikas oma instrumendil.

VASKPILLIDE AINEKAVA TAVAÕPE

Õppeaine nimetus Trompet Kornet Tenor Bariton Tromboon Tuuba

Õpetuse eesmärgid

Pillimängijaks saamise põhieelduseks on musikaalsus, terane taip ja hea füüsiline ettevalmistus. Eesmärgiks mängu õppimisel ei pea olema mitte niivõrd lihaste jõu kui nende maksimaalse vabaduse saavutamine. Mida tasakaalustatum ja vabam on lihaste töö, seda enam aitavad nad kaasa kvaliteetse tooni ja hea tehnika omandamisel. Õpetaja peab tundma õiged pillimängu põhimõtteid, et ta suudaks suunata õppuritel nii, et õiged mänguvõtted omandataks kiiremini ja väiksema vaevaga. Pillimängu algõpetuse põhimõtteks on: füüsiliselt kerge harjutuste ja repertuaariga, mis ei kurna mänguaparaati, tuleb kindlustada õigete mänguvõtete omandamine. Tundides läbivõetav materjal peab õppuritel olema sedavõrd arusaadav ja jõukohane, et ta ka iseseisvalt töötades suudaks saavutada täiusliku tulemuse. Eeldused õigete mänguvõtete omandamiseks loob õppeprotsessi algusest alates teadlik ja järjekindel tegelemine igapäevaste harjutustega (hingamis- ja puhumisharjutused, legaato harjutused, huulte tööd ja keeletehnikat arendavad harjutused). Nende harjutustega tegelemise eesmärgiks on anda õppuritele mugavuse ja kindluse tunne, mida kogu õppeprotsessi käigus süvendatakse. Tööd harjutustega ei tohi mingil juhul asendada ainult etüüdide ja palade mängimisega, kuna nende erinevus on põhimõtteline: etüüdide mängimisel on õppurite tähelepanu koondatud põhiliselt tehniliste võtete omandamisele seostamisele, harjutustes aga kindla tehnilise võtte täiuslikule omandamisele. Õppuritel tuleb õpetada iseseisvalt töötama täie efektiivsusega, kuna lihtsalt tundide kaupa harjutamine on vaid füüsiline pingutus, mis ei taga erilist edu. Kogu harjutuste tasandil tehtava töö eesmärk on saavutada kaunis toon ja ladusus, et muusikaliselt veenvalt ja väljendusrikkalt esitada muusikateoseid. Muusikateose peab kõigepealt omandama tehniliste harjutuste tasandil. Kunstiline kujund sünnib esmalt mängija kujutluses, mis seejärel omandatud tehniliste võtete baasil edasi antakse. Soovitatav oleks kasutada trompetimängu õpikuid ja palu, sest tenorile, baritonile ja tuubale saadav noodimaterjali hulk on väga piiratud. Ainekava järgimine ei pea muutuma eesmärgiks omaette. Tähtsaim on taotlus, et pilli mängitaks õigesti ja hästi, nii et see lõpptulemusena pakuks kauneid elamusi ning rahuldust nii õppijale kui õpetajale ja publikule.

I aasta

Kogu tähelepanu tuleb keskendada õigete mänguvõtete omandamisele, õpetades õppurit õigesti sisse hingama ja puhuma, pilli hoidma ja tooni tekitama. Õiged mänguvõtted tuleb omandada kindlalt ja põhjalikult, areng peab olema loomulik, mitte forsseeritud. Erinevad taktimööddud, nendevaheline seos ja erinevus (C, 1/4, 1/3, 1/2 taktimööddud). Mängimine klaveri saatel. Ansamblimäng koos õpetajaga. Harmonia hääle oskuse arendamine, näiteks õpetaja mängib põhimeloodiat ja õpilane teist häält. Rahva- ja lastelaulud sobivas ulatuses ja helistikes. Heliredelid C-, G-, F-duur; a-moll (detašee, legaato). Mõisted: detašee, legaato kontsertmeister, intervallid, kaanon, metronoom, pillid, fermaat, ambažuur, atakk, metzzo forte, forte, suusuurus (keele asendid vokaalide hääldamisel - oo, aa, ee, üü, ii), noodikirja põhialused, diees, bemoll, bekaar.

Tasemenäited: Trompet, kornet, alt, tenor, bariton, tuuba Rahva- ja lastelaulud sobivas ulatuses helistikes Ots, A. Trompetimängu õpetus algajale. Tallinn, 1985 -I-VI tund. Ots, A. Trompetikool I. Tallinn, 1996 Varasdy, Nagyvän, Sztan. Trompetikool I. Budapest, 1985 - Palad ja harjutused 1- 50 Tšumov, I. Trompetisti esimesed sammud. Moskva, 1990 A.-M Sundberg och B.E. Thore Ehrling Musikab Trumpeten och jag I – palad.

Tromboon Rahva - ja lastelaulud sobivas ulatuses ja helistikes Uber, D. Metoodika tromboonile I-IV. Pichaurean, G. Preamble First Album for the Trombonist. Zeinalova, M. Kogutud etüüdid // Album noorele trombonistile. Trombooniõppe metoodika. Heliredelid B-, F-duur. Ulatus F-D.

Õppeaasta jooksul kummalgi poolaastal klaveri saatel üks esinemine peast. Õppeaasta lõppeb üleminekukontserdiga (hindeline), kavas kaks eriilmelist muusikateost.

II aasta

Kogu tähelepanu tuleb jätkuvalt keskendada õigete mänguvõtete kindlale omandamisele. Jälgida pilli õiget hoidu, õiget hingamist ja puhumist, tegeleda legaato harjutustega, lahtimängimise ja keele (mitte staccato) harjutustega. Algteadmised ühevõtte legaato harjutustega. Rahvalaulud ja lastelaulud sobivas ulatuses. Ansamblimäng sobivas koosluses kaasõpilastega ja õpetajaga. Heliredelid D-, A-, B-duur; h-moll (detašee, legaato). Soovitav vabalt mängida ulatuses C2. Mõisted: attacca, aktsent, alla breve, coda, fine, , kromaatileine

pooltoon ja helirida, unisoon, oktavite nimetused ja tähistused, eeltakt, kordamine ja 1. 2. volt, denuto, dünaamika ja tempo terminid, ligatuur, punkteeritud rütm.

Tasemenäited: Trompet, kornet, alt, tenor, bariton, tuuba A.Mozart Allegretto D. Kabalevski Väike polka L.Gazizov Lõbus jalakäija Ots A. Trompetimängu õpetus algajaile. Tallinn, 1985 VI-VII tund. Ots A. Trompetikool II. Tallinn, 1996 Varasy, Nagyivän, Sztan. Trompetikool I. Budapest, . Palad Gordon G. Playing The Trumpet Part I-II-III Leiviskä S. Aloita trumetilla Heikkinen E. Turvat kuntoon. Tromboon W. A. Mozart. Allegretto D. Kabalevski. Väike polka L. G. Gazazov. Lõbus jalakäija Manzuo, L. Tromboonikool. Hejda, M. Algõpetus tromboonile. Zeinalova, M. Album noortele trombonistidele; Kogutud etüüdid; Kogumik Maagiline tromboon. Heliredelid B-, Es-, As-duur, g-moll. Soovitav mänguulatus F-Es1.

Lisategevused: Muusikakooli kontserdid, jõulukontsert, kevadkontsert jne. Osalemine solistina. Õppeaasta jooksul kummalgil poolaastal üks esinemine.

Õppeaasta lõpeb üleminekukontserdiga (hindeline). Kaks eriilmelist muusikateost.

II tase I aasta

Jälgida, et ulatuse suurenedes ei ilmneks segavaid pingeid ja kramplikkust, et mängides säiliks mugavuse ja füüsilise vabaduse tunne. Igapäevaste harjutustega arendada puhumise ja legaato tehnikat, keeletehnikat, alg-teadmisi staccatost. Tegelda punkteeritud rütmide ja kuueteistkümnendikkudega. 6/8, 1/8 taktimõõt. Heliredelid 2 võtmemärgiga (detašee, legaato, staccato, kolmkõla pöörded). Soovitav vabalt mängida ulatus E2. Ansamblimäng sobivas koosluses kaasõppuritega ja õpetajaga. Mõisted: kvindiring, sempre-simile, ad-libiton, alteratsioonimärgid, diapaseon, dünaamika õpetus tugevusest ja selle astmetest, non legaato, rõhumärgid.

Tasemenäited: Trompet, kornet, alt, tenor, bariton, tuuba S.Foster Vana koer P.Tšaikovski Vana prantsuse lauluke P.Tšaikovski Vene laul Ots A. Trompetimängu õpetus algajaile. Tallinn, 1985 VII-VIII tund Ots A. Trompetikool III. Varasy, Nagyivän, Sztan Trompetikool I. Budapest, 1985 - palad ja harjutused 100 - 150 Gordon G. Playing The Trumpet Leiviskä S. Aloita trumpetilla Heikkinen E. Turvat kuntoon Usov J. Trompetimängu õpik Moskva, 1991 Usov J. Kogumik trompetile Moskva, 1980 - palad, ansamblid ja etüüdid Mitronov A. Trompetimängu õpik I Leningrad, 1986 Tromboon P. Tšaikovski. Väike prantsuse lauluke J. Haydn. Andante J. P. Rameau. Menuett Venglovski, V. Igapäevased harjutused; Kogutud

etüüdid. Gedike, A. Klassikaliste palade kogumik. Müller, H. Palade kogumik. Colin, C. Suudimi paindlikkus : Mänguulatus F-f1.

Lisategevused: Osalemine puhkpilli suvelaagrites, Võru E.Tamme nim puhkpillifestival. Kontserdid muusikakoolis, suvekontsert, jõulukontsert, kevadkontsert jne. Osalemine solistina. Õppeaasta jooksul 2 - 4 esinemist.

Õppeaasta lõppeb üleminekukontserdiga (hindeline). Kaks eriilmelist muusikateost.

II aasta

Õige mänguvõtte peaks põhiliselt olema omandatud. Tuleb jälgida, et õpilane ei mängiks repertuaari, kus esineb kõrgemaid noote või tehnilisi liike, mida ta pole veel harjutuste tasandil omandanud. Ainult sel viisil saab säilitada õige mänguvõtte. Tähtis on, et omandatud ulatus oleks täiuslikult kasutatud. Kasutada erinevaid striihe: detache, legato, staccato, tenuto. Tegelda triooli, sünkoobi, 6/8 ja 9/8 taktimõõduga. Heliredelid 3 võtmemärgiga. Vabalt mängitav ulatus kuni F2. Ansamblimäng sobivas koosluses kaasõpilastega ja õpetajaga. Mõisted: triool, sünkoop, generaalpaus (G.P), repriis, segno.

Tasemenäited: Trompet, kornet, alt, tenor, bariton, tuuba T. Susato Rondo ja Saltarello L. van Beethoven Teekonna laul W.A. Mozart Valss Gordon G. Playing The Trumpet Leviskä S. Aloita trumpetilla Heikkinen E. Turvat kuntoon Usov J. Trompetimängu õpik Moskva, 1991 Usov J. Kogumik trompetile Moskva, 1980 - palad, ansamblid, etüüdid. Mitronov A. Trompetimängu õpik I Tromboon Pergolesi. Aaria L. van Beethoven. Marsi laul Haydn. Andante Hering. Etüüdid kogumik. Maagiline tromboon : Kogumik. Steiner. Trombooni kool : Kogumik. 8-10 pala. Müller. Palade kogumik. Feldstein, O'Reilly, J. Jamaha ansambli-orkestri mängu kool.

Lisategevused: Tugevamad õppurid alustavad mängimist, koos teiste erialade õppuritega orkestrirepertuaari. Osalemine puhkpilli suvelaagrites. Võru E.Tamme nim puhkpillifestivalil. Esinemised muusikakoolis- jõulukontsetrt, kevadkontsert jne.

Õppeaasta jooksul 2 -4 esinemist.

Õppeaasta lõppeb eksam-kontserdiga. Kolm eriilmelist muusikateost.

III tase I aasta

Õppuri arengu tagab järjekindel tegelemine igapäevaste harjutustega, et täiustada tehnilisi oskusi. Tuleb tagada, et õppuri mängus säiliks vabaduse ja mugavuse tunne. 4 võtmemärgiga heliredelid, D7, >VII7, kromaatile heliredel. Vabalt mängitav ulatus kuni G2. Ansamblimäng sobivas koosluses kaasõpilastega. Mõisted: divisi (div), dominant, subdominant, modulatsioon, melismid, transponeerimine, improvisatsioon, orkestratsioon, kadents, kantileen, konsonants ja dissonants, D7 ja >VII7 akord, kromaatile heliredel, marcato, portamento. Tähtsamad muusikažanrid: rahvalaul, klassikaline muusika, kergemuusika spirituaal, gospel jne.

Tasemenäited: Trompet, kornet, alt, tenor, bariton, tuuba V. Stšolokov Muinasjutt J. Herman Hallo, Dolly M. Blanter Hällilaul Gordon G. Playing The Trumpet Leviskä S. Aloita trumpetilla. Heikinen E. Turvat kuntoon Usov J. Trompetimängu õpik Moskva, 1991 Usov J. Kogumik trompetile Moskva, 1980 - palad, ansamblid, etüüdid Mitronov A. Trompetimängu õpik I Vurm V. 45 kerges etüüdi Hering V. Forty Progressive Etudes Ots A. Trompetikool III - IV Tromboon A. Gedike. Tants M. Rakov. Laul G. Bononcini. Rondo Zeinalova, M. Kogutud etüüdid. Venglovski, V. Igapäevased harjutused. Gedike, A. Seatud klassikaliste palade kogumik. Müller, H. Palade kogumik. Grigorjev, B. Kogutud etüüdid ja palad.

Lisategevused: Kontserdid muusikakoolis või mujal, jõulukontsert, kevadkontsert. Osalemine puhkpilli suvelaagrites, Võru E. Tamme nim puhkpillifestivalil. Osalemine puhkpilliorkestris.

Õppeaasta jooksul 2 -4 esinemist.

Õppeaasta lõppeb üleminekukontserdiga (hindeline). 2 eriilmelist muusikateost.

II aasta

Jätkub töö igapäevaste harjutustega, et täiustada tooni ja mängutehnikat. Ansamblimäng sobivas koosluses kaasõppuritega. 5 võtmemärgiga heliredelid, D7, >VII7, kromaatile heliredel. Soovitav vabalt mängitav ulatus A2. Mõisted: Muusikavormid - 1-, 2-, 3-osaline vorm, variatsioonivorm, rondo - ja sonaadivorm

Tasemenäited: Trompet, kornet, alt, tenor, bariton, tuuba D. Sostakovitš Hällilaul F. Schubert Barkarool B. Bergolesi Sitsiliana Gordon G. Playing The Trumpet Leviskä S. Aloita trumpetilla Heikinen E. Turvat kuntoon Usov J. Kogumik trompetile Moskva, 1980 Mitronov A.

Trompetimängu õpik Leningrad, 1986 Ots A. Trompetikool IV S.B. Arban Trompetimängu õpik Vurm V. Etüüdid Hrring S. Etüüdid

Tromboon P. Tsaikovski. Kamarinskaja M. Glinka. Hispaania laul D. Sostakovitæ. Intermezzo Vengolovski, V. Igapäevased harjutused. Colin, C. Suudimi paindlikkusharjutused. Grigorjev, B. Etüüdide ja palade kogumik. Müller, H. Palade kogumik. Hering, S. Etüüdide kogumik. Müller, R. Trombooni tehnika kool.

Lisategevused: Kontserdid muusikakoolis või mujal, jõulukontsert, kevadkontsert. Osalemine puhkpilli suvelaagrites, Võru E.Tamme nim puhkpillifestivalil. Osalemine puhkpilliorkestris.

Õppeaasta jooksul 2 - 4 esinemist.

Õppeaasta lõppeb lõpueksami-kontserdiga. 1. Suurvorm või osa sellest. 2. 2 eriilmelist muusikateost 3. ansambel

Õppeaine nimetus: KOOSMUSITSEERIMINE

Maht tundides: II tase ja III tase – 1 rühmatund nädalas, 35 tundi õppeaastas

Õpetuse eesmärgid: Pillimängu õppimisel peavad tasakaalus olema eriala ja koosmusitseerimine. Koosmusitseerimisega tuleb alustada juba 1. õppeaastal, mängides alguses koos õpetajaga, hiljem sobivas koosluses kaasõpilastega. Järgides lääne puhkpillikoolituse põhimõtteid, on väga tähtis õppeprotsessis ansamblimängu osa suurendamine. Kooli ansambli- ja orkestriklassis mängitav repertuaar peab olema õpilastele jõukohane ja soodustama nende erialast arengut. Ansambli ja orkestri kõlakvaliteet, mängukultuur, aga ka repertuaari omandamise kiirus sõltuvad iga liikme muusikalisest haritusest ning kogemustest oma oskusi praktikas rakendada. Oluliseks koosmusitseerimise eesmärgiks on paralleelselt ansambli- ja orkestrimängu arendamisega kinnistada õppuri muusikalist kirjaoskust.

Õppe sisu: Koosmängus saab algaja õppur musitseerida juba minimaalsete oskustega.

Tähelepanu tuleb pöörata: - muusikalisele kirjaoskusele; - strihhidele; - muusikastiilidele: klassikaline jazz, swing, rock; - agoogika-, dünaamika- ja tempoterminele, nende kasutamisele.

Rütmiõpetus Pillimängu õppimisel on väga tähtis arendada õppurites arusaamist rütmist ja kontrolli rütmipulsi üle. Osa õpetajaid panevad algusest peale rõhu toonile ja õigete nootide

Liiga tihti on rütmiõpetus kui kõige tähtsam distsipliin muusika õppimisel jäetud tähelepanuta või on sellele pööratud tähelepanu liiga vähe. Rütmiline hoolikus ja täpsus mõjutavad intonatsiooni ja ansamblimängu. Rütmilise täpsuse puudumine mõjub ebasoodsalt ka iga noodi alguse ja lõpu intonatsioonile. Koosmusitseerimine peab andma vajalikud kogemused mängimiseks kollektiivis, sh: - oskuse jälgida dirigenti; - oskuse pause lugeda; - oskuse mängida rühmas - kuulata teisi. Tähtis on, et iga harjutus või pala õnnestuks esimesel katsel, äärmiselt kahjulik on nn proovimise harjumus. Õppematerjali jõukohasus, edasilikumise tempo ja harjutuste ajastamine vastavalt tasemele on tähtsad faktorid koosmusitseerimise arengus.

Motivatsiooni punktid: - õppur teeb hea meelega seda, mis teda huvitab ja talle meeldib; - eeskujuks on eelkõige õpetaja meeldiv mäng, kontserdid, plaadid jne; - hea ajend on musitseerimine õpetajaga koos; - ansamblimängu puhul on tegemist meeskonnatöoga; - oluline on hea repertuaar ja huvitavad kontserdid; - edukad kontserdid; - kiitus, esiletõstmine.

Õppuri igakülgse arengu tagamiseks tuleb pidevalt tähelepanu juhtida järgmistele teemadele: - hingamine. Tuletada alati meelde sügava, mahuka sissehingamise tähtsust; - pillitoon ehk muusikaline käekiri. Selle saavutamiseks mängida võimalikult palju lüürilisi, laulvaid palasid, pöörates tähelepanu kõla täiuslikkusele ja nootide seotusele; - oluline on artikulatsiooni selgus, põhistrihhide õige kasutamine; - intonatsioon. Puhast intonatsioon on määrava tähtsusega, eriti kahe või enama puhkpilli koosmängus; - rütm. Ainult tugeval rütmitundel põhinev mäng võimaldab saada heaks pillimeheks. Loomulikult kuuluvad nende üldküsimumuste juurde alati spetsiifilised probleemid: embouchure, keeletehnika, legato, kõigi tehnikate koostöö jne.

Repertuaari näited: duetid ja triod näit J. Mcrae Duets and trios P. Weill –Duets või originaalseaded O. Kask 4 + Ansamblid Orkestrimuusikat tähtpäevadeks – Marsid , polkad, valsid , foxtrotid jm. Pop ja jazz - Hal Leonardi kirjastuselt – Santana !, Broadway Klassikaline - P. Sweeney Pantheon D. Milhaud -